

درس اول

هدف زندگی

مقدمه

«... در عالم یک چیز است که آن فراموش کردنی نیست؛ اگر جمله چیزها را فراموش کنی و آن را فراموش نکنی، تو را باک نیست و اگر جمله را به جا آری و آن را فراموش کنی، هیچ نکرده باشی؛ هم چنان که پادشاهی تو را به ده فرستاده برای کار معین، تو رفتی و صد کار دیگر گزاردی، چون آن کار را که برای آن رفته بودی نگزاردی، گویی که هیچ نگزاردی. پس آدمی درین عالم برای کاری آمده است، و مقصود آن است، چون آن نمی گزارد، پس هیچ نکرده باشد. اگر تو گویی اگرچه آن کاری که خدا مرا برای آن آفریده نمی کنم، در عوض، چندین کار دیگر انجام می دهم، گویم آدمی را برای آن کارهای دیگر نیافریده اند. هم چنان باشد که تو شمشیر جواهرنشانی که قیمت نتوان بر آن گذاشت - و تنها در خزائن ملوک از آن بتوان یافت - آورده باشی و آن را ساطور گوشت گندیده ای کنی و یا دیگ زرین را بیاوری و در آن شلغم بیزی و بگویی که من اینها را معطل نگذاشته و به کار گرفته ام! جای افسوس و خنده نباشد؟ حق تعالی نیز تو را ارزش بسیار داده است. پس ببین که برای چه تو را خلق کرده و برای چه کار فرستاده است.» «برگرفته از کتاب فیه مافیة، مولوی»

جهان هدفمند

در پس خلقت تک تک موجودات این جهان هدفی وجود دارد؛ زیرا خالق آن ها خدایی حکیم است؛ یعنی خدایی که هیچ کاری را بیهوده انجام نمی دهد. قرآن کریم در آیات گوناگون بر این نکته تأکید می کند و آفرینش جهان را «حق» می داند.

پیام آیه	ترجمه	آیه
۱- حق بودن آفرینش جهان و هدفمند بودن خلقت ۲- حکیمانه بودن خلقت و بازپچه و بی هدف نبودن آن	و ما آسمانها و زمین و آنچه بین آنهاست را به بازپچه نیافریدیم، آنها را جز به حق خلق نکردیم.	وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا لِاعْبِيْن مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ (سوره دخان، آیات ۳۸ و ۳۹)

حق بودن آفرینش آسمانها و زمین به معنای هدفدار بودن خلقت آنهاست.

جهان آفرینش بی هدف نیست و هر موجودی بر اساس برنامه حساب شده ای به این جهان گام نهاده است و به سوی هدف حکیمانه ای در حرکت است.

هدفمند خلقت انسانها

انسان مانند سایر موجودات دیگر از قاعده کلی هدفمندی جدا نیست و قطعاً هدفی از آفرینش او وجود داشته است. هدفی که گام نهادن او در این دنیا، فرصتی است که برای رسیدن به آن هدف به او داده شده است.

موضعۀ امام علی علیه السلام: «ای مردم ... هیچ کس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لهُو کند و او را به خود و انگذاشته اند تا به کارهای لغو و بی ارزش بپردازد.»

تفاوت میان ویژگی های انسان و سایر موجودات در رسیدن به هدف

میان هدف انسان و موجوداتی همچون حیوانات و گیاهان، تفاوت هایی وجود دارد که به ویژگی های خاص انسان و تمایز او از سایر موجودات بازمی گردد.

اولین تفاوت

انسان خود، باید هدف از خلقت خود را بشناسد، آن را انتخاب کند و به سوی آن گام بردارد.

گیاهان به صورت طبیعی و حیوانات به صورت غریزی به سوی هدف خود حرکت می کنند. مانند رسیدن دانه گندم به طور طبیعی به هدف نهایی خود، یعنی تبدیل شدن به خوشه یا پیش رفتن نخل خرما به نخلی تنومند.

دومین تفاوت

انسان مجموعه‌ای فراوان از استعداد‌های مادی و معنوی است. به همین دلیل، به دنبال انتخاب هدف‌هایی است که از طریق آن، استعداد‌های گوناگون خویش را به کمال رساند.
 حیوانات و گیاهان استعداد‌های محدود مادی دارند.

سومین تفاوت

انسان دارای روحیه‌ای بی‌نهایت طلب است و عطش او در دستیابی به خواسته‌هایش نه تنها کم نمی‌شود بلکه روز به روز افزون می‌گردد. او به دنبال چیزی است که هرگز پایان نمی‌پذیرد و تمام نمی‌شود و همواره در حال انتخاب هدف‌های پایان‌ناپذیر و تمام‌نشده است.
 حیوانات و گیاهان هدف‌های محدودی دارند و هنگامی که به سر حدی از رشد و کمال می‌رسند، متوقف می‌شوند. چنان‌که گویی راهشان پایان یافته است.

اختلاف در انتخاب هدف

وقتی به دنیای انسان‌ها می‌نگریم، چنان اختلافی در هدف‌ها وجود دارد که ابتدا سردرگم می‌شویم که کدام انتخاب، درست و همسو با میل بی‌نهایت طلب انسان و استعداد‌های فراوان مادی و معنوی اوست؟ کسانی به دنبال پول و ثروت‌اند، برخی دل به کشف اسرار جهان سپرده‌اند، برخی به دنبال جاه و مقام‌اند و ...

سؤال منشأ اختلاف در انتخاب هدف‌ها چیست؟

جواب اختلاف هدف‌ها ریشه در نوع نگاه، اندیشه، بینش و نگرش انسان‌ها دارد و لذا هر انسانی دنبال هدفی می‌رود.

مثال:

۱ اگر کسی چنین ببیند که کمک به دیگران ارزشمند است و می‌تواند روحیه بی‌نهایت طلب او را سیراب کند و پاسخگوی استعداد‌های گوناگونش باشد، می‌کوشد به دیگران کمک کند.

۲ اگر کسی فکر می‌کند با داشتن شهرت می‌تواند به این نتایج برسد، همه زندگی خود را در مسیر رسیدن به شهرت قرار می‌دهد.

معیارهای انتخاب هدف‌های اصلی

با توجه به تفاوت نگاه و اندیشه انسان‌ها، برای این‌که بتوانیم با نگاهی درست هدف‌های خود را انتخاب کنیم، نیازمند معیار و ملاک هستیم.
 معیاری که بتوانیم به وسیله آن، هدف‌های همسو با میل بی‌نهایت طلب و استعداد‌های متنوع انسان را مشخص کنیم.

نتیجه:

بدین وسیله، هدف‌های زندگی را به درستی برخواهیم گزید و عمر خود را برای رسیدن به آن‌ها صرف خواهیم کرد.

مهربانی خدا

خداوند رحیم و مهربان که از همه به ما مهربان‌تر و از خود ما به نیازهای ما آگاه‌تر است، در این مورد ما را هدایت و راهنمایی کرده و معیار انتخاب هدف را مشخص فرموده و آثار و نتایج آن را نیز یادآور شده است.

تدبر

برای رسیدن به معیارهای انتخاب هدف، در ترجمه آیات تدبّر کنید و با تأمل در آن‌ها و ارتباط دادن آن‌ها به یکدیگر، پیام‌ها را تکمیل کنید و آیاتی را که این پیام‌ها از آن‌ها استخراج می‌شوند، مشخص نمایید.

■ آن کس که تنها زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبد، آن مقدار از آن را که بخواهیم - و به هر کس اراده کنیم - می‌دهیم؛ سپس دوزخ را برای او قرار خواهیم داد تا با خواری و سرافکندگی در آن وارد شود. (اسراء، ۱۸)

و آن کس که سرای آخرت را بطلبد و برای آن سعی و کوشش کند و مؤمن باشد، پاداش داده خواهد شد. (اسراء، ۱۹)

■ بعضی از مردم می‌گویند: خداوند ما را در دنیا نیکی عطا کن. ولی در آخرت هیچ بهره‌ای ندارند. (بقره، ۲۰۰)

و بعضی می‌گویند: پروردگارا به ما در دنیا نیکی عطا کن، و در آخرت نیز نیکی مرحمت فرما و ما را از عذاب آتش نگاه دار. (بقره، ۲۰۱)

اینان از کار خود نصیب و بهره‌ای دارند؛ و خداوند سریع الحساب است. (بقره، ۲۰۲)

■ آن چه به شما داده شده، کالای زندگی دنیا و آرایش آن است و آن چه نزد خداست بهتر و پایدارتر است؛ آیا اندیشه نمی‌کنید؟ (قصص، ۶۰)

پیام	آیات مرتبط با پیام
۱- برخی از هدف‌ها و دل‌بستگی‌ها محدود و پایان‌پذیر هستند و تنها پاسخگوی برخی از استعداد‌های مادی ما هستند.	اسراء، ۱۸ و بقره، ۲۰۰
۲- اگر کسی این هدف‌ها را به عنوان هدف اصلی برگزیند، ممکن است به مقداری از آن برسد.	اسراء، ۱۸
۳- اگر کسی فقط این هدف‌ها را انتخاب کند در آخرت بهره‌ای نخواهد داشت و با خواری و سرافکندگی به دوزخ دچار می‌شود.	اسراء، ۱۸
۴- برخی هدف‌ها پایان‌ناپذیر و همیشگی‌اند و پاسخگوی استعداد‌های مادی و معنوی بیش‌تری در وجود ما هستند.	اسراء، ۱۹ و بقره، ۲۰۱ و ۲۰۲
۵- اگر کسی این هدف‌ها را به عنوان هدف اصلی برگزیند و برای آن تلاش کند، به هدف خود خواهد رسید.	اسراء، ۱۹
۶- هدف‌های پایان‌ناپذیر همان هدف‌های اخروی هستند.	قصص، ۶۰ و بقره، ۲۰۲ و اسراء، ۱۹
۷- هدف‌های پایان‌پذیر همان هدف‌های دنیوی هستند.	اسراء، ۱۸ و بقره، ۲۰۰
۸- اصل قرار گرفتن هدف‌های اخروی، مانع بهره‌مندی انسان از نعمت‌های دنیایی نمی‌شوند.	بقره، ۲۰۱
۹- اگر هدف‌های دنیوی اصل قرار گیرند، مانع رسیدن به هدف‌های اخروی می‌شوند.	اسراء، ۱۸ و بقره، ۲۰۰

نتیجه:

برنامه‌ریزی انسان باید دربرگیرنده اهداف اخروی و اهداف دنیوی باشد و به گونه‌ای تنظیم شود که اهداف اخروی اصل قرار گیرند و هدف‌های دنیوی فرع و تابع آن‌ها باشند.

❁ **هدف‌های اصلی:** پایان‌ناپذیر، ضروری و همیشگی‌اند.

❁ **هدف‌های فرعی:** پایان‌پذیر و ضروری‌اند اما نباید به جای هدف اصلی قرار گیرند.

❁ تلاش برای رسیدن به نعمت‌های دنیا نه تنها بد نیست، بلکه ضروری و خوب است. فقط باید توجه کنیم که برای رسیدن به نعمت‌های دنیا مرتکب گناه نشویم و آن قدر سرگرم آن‌ها نباشیم که از زیبایی‌های پایدار باز بمانیم.

برترین هدف

❁ مصراع زیبای مولوی: «چون که صد آمد نود هم پیش ماست»

❁ کاربرد این ضرب‌المثل: در جایی که یک چیز، جامع و دربردارنده چیزهای دیگر است.

❁ برخی هدف‌های زندگی، دربردارنده هدف‌های دیگر نیز هستند و رسیدن به آن‌ها برابر با دستیابی به سایر اهداف نیز هست.

❁ به میزانی که هدف‌ها برتر و جامع‌تر باشند، هدف‌های بیش‌تری را در درون خود جای می‌دهند. آدم‌های زیرک و هوشمند، هدف‌های خود را به گونه‌ای انتخاب می‌کنند که «با یک تیر چند نشان بزنند».

❁ **سؤال** در میان هدف‌های اصلی، برترین و کامل‌ترین هدف کدام است که مساوی رسیدن به هدف‌های دیگر نیز باشد؟

❁ **جواب** با توجه به دو ویژگی «متنوع بودن استعداد‌های انسان» و «بی‌نهایت‌طلبی او»، اگر هدفی را که انتخاب می‌کنیم، بهتر بتواند پاسخگوی این دو ویژگی باشد، آن هدف، کامل‌تر است.

نتیجه:

برترین هدف اصلی ما، آن هدفی است که همه استعداد‌های متنوع ما را دربرگیرد و در جایی متوقف نشود و نهال وجود ما را به درختی پر بار و زیبا تبدیل کند؛ به طوری که سراسر وجود ما را شادایی، بالندگی، شور و نشاط فراگیرد.

نمونه

❁ امیرالمؤمنین علی علیه السلام رشد و تکامل خود را زیر نظر و با تربیت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله آغاز کرد و جلوه‌گاه همه کمالات و زیبایی‌ها شد. شخصیت ایشان در میدان علم و دانش، رشادت و جنگاوری، سخنوری و ... پس از رسول خدا صلی الله علیه و آله بی‌نظیر است.

خداوند برترین هدف زندگی

- هر کس اندکی تأمل کند، می‌بیند که در ذات خود در جست‌وجوی سرچشمه‌ خوبی‌ها و زیبایی‌هاست و تا به آن منبع و مبدأ نرسد، آرامش نیافته و از پای نخواهد نشست. این سرچشمه همان خداوند است که خالق همه کمالات و زیبایی‌هاست. او که خود نامحدود است و کمالات و خوبی‌هایش حد و اندازه ندارد. پس مقصود و هدف نهایی ما خداوند است.
- اگر روح انسان بی‌نهایت طلب است و خوبی‌ها را به صورت بی‌پایان می‌خواهد، شایسته است که تنها تقرب و نزدیکی به خدای بزرگ، مقصد نهایی او باشد.

انواع نزدیکی

- ۱/ **نزدیکی مکانی و ظاهری:** نزدیکی و تقرب به خداوند، نزدیکی مکانی و ظاهری نیست. چه بسا دو نفر در یک مکان در کنار هم باشند ولی هیچ نزدیکی به هم احساس نکنند.
- ۲/ **نزدیکی حقیقی:** نزدیکی به خدا یک نزدیکی حقیقی است، همان‌طور که دوری از او هم بدترین نوع دوری است. خدا سرچشمه زیبایی‌ها و خوبی‌هاست و انسان‌ها به میزانی که زیبایی‌ها و خوبی‌ها را کسب کنند به خدا نزدیک‌تر می‌شوند.

ویژگی افراد زیرک

- افراد زیرک با انتخاب «خدا» به عنوان هدف اصلی خود، هم از بهره‌های مادی زندگی استفاده می‌کنند و هم از آن‌جایی که تمام کارهای دنیوی خود را در جهت رضای خدا انجام می‌دهند، جان و دل خود را به خداوند نزدیک‌تر می‌کنند و سرای آخرت خویش را آباد می‌کنند.

پیام آیه	ترجمه	آیه
۱- نعمت و پاداش دنیا و آخرت (مادی و معنوی) را نزد خدا می‌توان یافت. ۲- تنها خداوند است که می‌تواند پاسخ‌گوی همت و تلاش انسان باشد.	هر کس نعمت و پاداش دنیا را بخواهد، نعمت و پاداش دنیا و آخرت نزد خداست.	مَنْ كَانَ يُرِيدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ (سوره نساء، آیه ۱۳۴)

- این هدف (رضایت الهی)، به همان میزان که بزرگ و ضامن خوشبختی ماست، همت بزرگ و اراده محکم می‌طلبد؛ همان‌طور که دستیابی به گوهرهای گران قدر دریاها، پشتکاری شگرف می‌خواهد.

ای دوست، شکر بهتر یا آن که شکر سازد؟	خوبی قمر بهتر، یا آن که قمر سازد؟
ای باغ تویی خوش تر یا گلشن و گل در تو؟	یا آن که برآرد گل، صد نرگس تر سازد؟
ای عقل تو به باشی در دانش و در بینش؟	یا آن که به هر لحظه صد عقل و نظر سازد؟
(مولوی، دیوان شمس)	

پیام شعر

- ۱/ برترین و با ارزش‌ترین هدف انسان، خداوند است. ۲/ با آیه شریفه «... فعند الله ثواب الدنيا والآخرة» ارتباط مفهومی دارد.

تدبر

سؤال ؟ به نظر شما برنامه زندگی روزانه من و شما چگونه باید باشد تا براساس آیه زیر، تمامی اعمال و زندگی ما برای خدا باشد؟

پیام آیه	ترجمه	آیه
۱- همه اعمال زندگی انسان و در رأس آن‌ها، نماز باید برای رضایت الهی باشد. ۲- زندگی به خاطر خداست که تقرب حقیقی به خدا را به دنبال دارد.	بگو نماز، تمامی اعمالم و زندگی و مرگ من برای خداست که پروردگار جهانیان است.	قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (سوره انعام، آیه ۱۶۲)

- جواب** ✓ برای این‌که تمامی اعمال و زندگی ما برای خدا باشد، باید اعمال روزانه خود را اعم از اعمال دنیایی و عبادی، برای رضایت خداوند انجام دهیم تا این‌گونه هم از دنیای خود لذت ببریم و هم سرای آخرت خود را آباد کنیم.

اندیشه و تحقیق

۱- شعر «چون که صد آمد، نود هم پیش ماست» چه ارتباطی با موضوع هدف زندگی دارد؟ اهداف انسان باید کامل تر و جامع تر باشند تا سایر اهداف را در بر بگیرند. انسان زیرک، اهدافی را انتخاب می‌کند که اصلی باشند و سایر اهداف را در بر می‌گیرند.

۲- دلیل بیاورید:

الف زیرک‌ترین افراد این جهان، مؤمنان هستند.

چون با انتخاب خدا به عنوان هدف اصلی زندگی و انجام دادن کارها برای رضای او، با یک تیر چند نشان می‌زنند و به همه اهدافشان می‌رسند.

ب کسی که هدف اصلی زندگی خود را ثروتمند شدن قرار دهد، دچار خسران می‌شود.

کسی که به دنبال ثروتمند شدن، عمر خود را می‌گذراند، ممکن است بهره‌ای از دنیا ببرد اما از آخرت بی‌نصیب خواهد شد و این بزرگ‌ترین زیان است.

۳- شخصی می‌گوید: «لازمه تقرب به خدا این است که کارهایی مانند کسب مال و ثروت که از امور فرعی هستند، کنار گذاشته شود.» با او موافقید یا خیر؟ چرا؟ خیر، زیرا لازمه زندگی مادی و دنیایی توجه به کسب مال و ثروت نیز هست و از این راه می‌توان بهتر به خلق خدا خدمت نمود. اما این نباید هدف اصلی انسان باشد که انسان را از سایر اهداف اصلی باز می‌دارد.

۴- حکایت زیر را بخوانید و با توجه به آن به سؤال پاسخ دهید.

«مسافری در سفر خود به یک دو راهی رسید. از پیرمردی که در آن جا نشسته بود، پرسید: من از کدام یک از این دو راه باید بروم؟ پیرمرد گفت: قصد داری به کجا بروی؟ مسافر جواب داد: نمی‌دانم! پیرمرد گفت: وقتی نمی‌دانی به کجا می‌خواهی بروی، تفاوتی نمی‌کند که کدام راه را انتخاب کنی!»

به نظر شما این حکایت، با کدام یک از بخش‌های درس در ارتباط است؟ چرا؟

این مسافر که هدف از حرکتش را نمی‌داند، در «انتخاب هدف» دچار مشکل است، یعنی کسی که هدف را تعیین نکرده باشد، موضوع انتخاب مسیر برای او مطرح نمی‌شود و انتخاب مسیر در اولویت بعد از انتخاب هدف است.

سؤالات امتحانی درس

آیات قرآن

حق بودن آفرینش آسمان‌ها و زمین به معنای هدفدار بودن خلقت آن‌هاست.

با خواری و سرافکندگی در دوزخ وارد خواهد شد و در آخرت بهره‌ای نخواهد داشت.

پاداش داده خواهند شد و از کارشان نصیب و بهره دارند و به آن چه نزد خداوند بهتر و پایدارتر است، می‌رسند.

نعمت و پاداش دنیا و آخرت (مادی و معنوی) را نزد خدا می‌توان یافت و تنها خداوند می‌تواند پاسخگوی همت و تلاش انسان باشد. اگر انسان تمام کارهای دنیوی خود را برای رضای خدا انجام دهد، جان و دل خود را به خداوند نزدیک‌تر می‌کند و سرای آخرت خویش را آباد می‌سازد.

۱- با توجه به آیه شریفه «و ما خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَّ الْأَرْضِ وَّ ما بَيْنَهُمَا لِاعِبِينَ ما خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ» منظور از حق بودن در این آیه چیست؟

۲- مطابق آیات قرآن کسی که تنها زندگی دنیا را می‌طلبد، چه چیزی نصیبش می‌شود؟

۳- بر اساس سخن خداوند در قرآن، آنان که سرای آخرت را می‌طلبند چه بهره‌ای دارند؟

۴- پیام آیه شریفه «مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ» را بنویسید.

۵- با تدبر در آیه شریفه «قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَ نُسُكِي وَ مَحْيَايَ وَ مَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ» به سؤالات زیر پاسخ دهید:

الف) برنامه زندگی روزانه انسان باید چگونه باشد؟

ب) چه کارهایی را باید برای رضای خدا انجام دهیم؟

ج) نتیجه انجام کارها برای رضای خدا چیست؟

الف) باید تمامی اعمال و زندگی ما برای خدا باشد.

ب) نماز، تمامی اعمال، زندگی و مرگ.

ج) هم جان و دل خود را به خداوند نزدیک‌تر می‌کنیم (تقرب به خدا) و هم سرای آخرت خویش را آباد می‌سازیم.

صحیح / غلط

صحیح	۶- تک تک موجودات این جهان دارای هدفی هستند؛ زیرا خالق آن‌ها خدایی حکیم است.
غلط (هدف‌های بیش‌تری را در خود جای می‌دهد نه کم‌تر)	۷- به میزانی که هدف‌های ما برتر و جامع‌تر باشد، هدف‌های کم‌تری را در درون خود جای می‌دهند.
غلط (مهم این است که هدف فرعی را به جای هدف اصلی قرار ندهیم و آن‌قدر به هدف فرعی دل نبندیم که مانع رسیدن به هدف اصلی شود).	۸- اهداف فرعی مانع رسیدن به هدف اصلی می‌شود.
صحیح	۹- کمک به دیگران از اهداف پایان‌ناپذیر و همیشگی محسوب می‌شود.

جای خالی

استعدادها - بی‌نهایت‌طلبی	۱۰- با توجه به دو ویژگی متنوع بودن ..... و ..... انسان، اگر هدفی انتخاب کنیم که بهتر پاسخگوی این دو ویژگی باشد، آن هدف، کامل‌تر است.
بینش - نگرش	۱۱- هر کس با ..... و ..... خاص خود به سراغ هدفی می‌رود.
تقرب - نزدیکی	۱۲- هدف اصلی انسان در زندگی ..... و ..... به خداوند است.
سرچشمه خوبی‌ها و زیبایی‌ها	۱۳- هر کس اندکی تأمل کند، می‌بیند که در ذات خود در جست‌وجوی ..... است و تا به آن منبع نرسد، آرامش نمی‌گیرد.
معیار و ملاک	۱۴- برای این‌که بتوانیم با نگاهی درست، هدف‌های خود را انتخاب کنیم، نیازمند ..... هستیم.

تعریف اصطلاحات

یعنی کسی که هیچ کاری را بهبوده انجام نمی‌دهد.	۱۵- حکیم:
یعنی هدفدار بودن خلقت آن‌ها	۱۶- حق بودن آفرینش آسمان و زمین:

کشف ارتباط

۱- شهرت	۱۷- الف) انتخاب هدف جامع‌تر
۲- وَ مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِأَعْيُنٍ	ب) بهبوده نبودن خلقت جهان
۳- کمک به دیگران	ج) اهداف پایان‌ناپذیر
۴- چون که صد آمد، نود هم پیش ماست.	د) اهداف فرعی
۵- همت بزرگ و اراده محکم	

سؤالات پاسخ کوتاه

حق	۱۸- هدف دار بودن خلقت جهان در قرآن کریم با چه تعبیری به کار رفته است؟
هدف‌های پایان‌ناپذیر و همیشگی، مانند کمک به دیگران، هدف اصلی محسوب می‌شود.	۱۹- منظور از اهداف اصلی چیست؟
«هدف» خلقت انسان چیست؟	۲۰- کدام سؤال است که اگر انسان هر کاری کند اما آن را فراموش کند، گویی هیچ کاری نکرده است؟
اختلاف، ریشه در نوع اندیشه، بینش و نگرش انسان‌ها دارد.	۲۱- منشأ اختلاف در انتخاب هدف در چیست؟
زیرا هیچ‌کس بهبود یافته نشده است و او را به خود وا نگذاشته‌اند.	۲۲- مطابق فرمایش امام علی (ع) در موعظه‌اش به مردم، چرا انسان نباید خود را سرگرم کارهای لهو کند؟
به ویژگی‌های خاص انسان و تمایز او از سایر موجودات	۲۳- تفاوت‌های میان انسان و سایر موجودات به چه چیزی باز می‌گردد؟
معیار و ملاکی که بتوانیم هدف‌های همسو با میل بی‌نهایت طلب و استعداد‌های متنوع انسان را مشخص کنیم.	۲۴- با توجه به تفاوت در نگاه و اندیشه انسان‌ها، برای این‌که بتوانیم با نگاهی درست هدف‌های خود را انتخاب کنیم، به چه چیزی نیازمندیم؟
تقرب و نزدیکی به خدای بزرگ	۲۵- مقصد نهایی زندگی انسان کدام است؟
همت بزرگ و اراده محکم	۲۶- برای رسیدن به مقصد نهایی زندگی، به چه چیزی نیاز داریم؟
۱- باید توجه کنیم که: ۱- برای رسیدن به نعمت‌های دنیا مرتکب گناه نشویم و ۲- آن قدر سرگرم آن‌ها نباشیم که از زیبایی‌های پایدار باز بمانیم.	۲۷- دو نکته‌ای که باید در مورد تلاش برای نعمت‌های دنیا رعایت کنیم، چیست؟
امیرمؤمنان علی (ع) زیر نظر و با تربیت پیامبر اکرم (ص)	۲۸- نمونه‌ای از افرادی که شخصیت آن‌ها جلوه‌گاه همه کمالات و زیبایی‌هاست، کیست؟
محدود و پایان‌پذیر (مطابق جدول تدبیر در آیات)	۲۹- نام دیگر اهداف فرعی چیست؟
انتخاب خدا به عنوان هدف اصلی زندگی	۳۰- چه چیز باعث می‌شود انسان به زندگی سعادتمندانه در دنیا و آخرت برسد؟
نزدیکی حقیقی	۳۱- نزدیکی ما به خدا از چه نوعی است؟
انتخاب خدا به عنوان هدف جامع، کامل و دربرگیرنده.	۳۲- مفهوم بیت «ای دوست، شکر بهتر با آن که شکر سازد؟» چیست؟

سؤالات پاسخ بلند

۳۳- چه تفاوت‌هایی میان انسان و موجوداتی مانند حیوانات و گیاهان وجود دارد؟

سه تفاوت وجود دارد: ۱- انسان خود باید هدف از خلقت را بشناسد و انتخاب کند و به سوی آن گام بردارد، در حالی که گیاهان به صورت طبیعی و حیوانات به صورت غریزی به سوی هدف خود حرکت می‌کنند.
۲- انسان برخلاف حیوانات و گیاهان که استعدادهای محدود مادی دارند، مجموعه‌ای فراوان از استعدادهای مادی و معنوی است. به همین دلیل به دنبال انتخاب هدف‌هایی است که از طریق آن، استعدادهای گوناگون خویش را به کمال برساند.
۳- انسان دارای روحیه‌ای بی‌نهایت طلب است و عطش او در دستیابی به خواسته‌هایش، نه تنها کم نمی‌شود، بلکه روز به روز افزون می‌گردد. او به دنبال چیزی است که هرگز پایان نمی‌پذیرد و تمام نمی‌شود، در حالی که حیوانات و گیاهان هدف‌های محدودی دارند و هنگامی که به سرحدی از رشد و کمال می‌رسند، متوقف می‌شوند.

۳۴- مفهوم «یک تیر و چند نشان» در رسیدن به اهداف، به چه معناست؟

برخی هدف‌های زندگی در بردارنده هدف‌های دیگر نیز هستند و رسیدن به آن‌ها برابر با دستیابی به سایر اهداف نیز هست. به میزانی که هدف ما برتر و جامع‌تر باشد، هدف‌های بیش‌تری را در درون خود جای می‌دهد. معمولاً آدم‌های زیرک و هوشمند هدف‌های خود را به گونه‌ای انتخاب می‌کنند که به قول معروف «با یک تیر چند نشان بزنند». افراد زیرک با انتخاب خدا به عنوان هدف اصلی خود هم از بهره‌های مادی زندگی استفاده می‌کنند و هم از آن جایی که تمام کارهای دنیوی خود را در جهت رضای خدا انجام می‌دهند، جان و دل خود را به خداوند نزدیک‌تر می‌کنند و سرای آخرت خویش را آباد می‌سازند.

۳۵- بیهوده نبودن آفرینش موجودات و انسان به چه معناست؟

یعنی هر موجودی بر اساس برنامه حساب شده‌ای به این جهان گام نهاده است و به سوی هدف حکیمانه‌ای در حرکت است. انسان نیز مانند موجودات دیگر، از این قاعده کلی جدا نیست و قطعاً هدفی از آفرینش او وجود داشته است و گام نهادن او در این دنیا، فرصتی است که برای رسیدن به آن هدف به او داده شده است.

۳۶- خداوند در جهت انتخاب هدف مناسب، چه کمکی به انسان کرده است؟

خدای رحیم و مهربان که از همه به ما مهربان‌تر و از خود ما به نیازهای ما آگاه‌تر است، در مورد انتخاب هدف مناسب، ما را هدایت و راهنمایی کرده و معیار انتخاب هدف را مشخص فرموده و آثار و نتایج آن را نیز یادآور شده است.

۳۷- رابطه میان هدف اصلی و فرعی با یکدیگر را شرح دهید.

هدف اصلی و فرعی هر دو خوب می‌باشند و برای زندگی ما ضروری هستند. مهم این است که هدف فرعی را به جای هدف اصلی قرار ندهیم و آن قدر به اهداف فرعی دل نبندیم که مانع ما در رسیدن به اهداف اصلی شوند و از رفتن به سوی کمالات بازدارند.

۳۸- با توجه به ویژگی‌های انسان، کدام هدف می‌تواند کامل‌تر و برتر باشد؟

با توجه به دو ویژگی «متنوع بودن استعدادهای انسان» و «بی‌نهایت‌طلبی او»، اگر هدفی را که انتخاب می‌کنیم، بهتر بتواند پاسخگوی این دو ویژگی باشد، کامل‌تر است. بنابراین برترین هدف اصلی ما آن هدفی است که همه استعدادهای متنوع ما را دربرگیرد و در جایی متوقف نشود و نهال وجود ما را به درختی پربار و زیبا تبدیل کند به طوری که سراسر وجود ما را شادابی، بالندگی، شور و نشاط فراگیرد.